

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

UNIVERSITY OF ILLINOIS LIBRARY
Uredništvo štampa in prevajanje: 2657 S. Lawrence av.
Office of publication: 2657 So. Lawrence ave.
Telephone: Lawrence 4635.

LETO—YEAR XIV.

Čena lista je \$5.00.

Entered as second-class matter January 22, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., petek, 20. maja (May 20) 1921.

Subscription \$5.00 Yearly.

STEV.—NUMBER 116.

Published and distributed under permit (No. 142) authorized by the Act of October 3, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Z URAVNAVO PRIMARNIH VOLITEV SE JIM NE MUDI.

SHALLOVA REZOLUCIJA LEŽI NEKJE NA POLICI.

Vas Shalova prizadevanja, da zadevo spravi kmalu v tir, so menda zastoj.

Washington, D. C. — Nekje na polici zborniškega volilnega odseka leži Shalova rezolucija, ki predlaga amendent k ustavi, po katerem bi se predsedniški in podpredsedniški kandidat in senatorski kandidati določili s primarnimi volitvami.

Semintje se Shall ujezi, ker vidi, da se njegova stranka in demokracija prav malo brigajo za to važno resolucijo. Vseu se posvetuje s senatorjem Johnsonom iz Kalifornije, ki predloži enako resolucijo v senatu, ali to je vse, kar se doseže.

„Odlek najvišjega sodišča v zadevi Newberryja govori, da je tak amendent potreben, kot smo ga predložili,“ je rekel Shall napram časnikaškemu poročevalcu Federaliziranega tiska. „Zakoni, določeni, da se z njimi kontrolirajo troški senatorskih kandidatov pri primarnih volitvah, nimajo ustavne podlage. Na drug način je pa senatorsko mesto na prodaj v tej deželi.“

„Kar je resnica o senatu, je na nesrečo resnica tudi o predsedništvu. Vsem ljudem, ki jasno mislijo, je znano, da obe veliki stranki nista pod kontrolo volilcev. Denar govori. Na denar se pazi. Narodna konvencija se lahko kupi in izroči se ji lahko Betula, kot se zdaj razume, če političari igrajo igro akosinsko. Tistim, ki jo dobe, ni treba obljubljati denarja. Oni lahko obljubijo vsakovrstne usluge, urade, privilegije. Vseeno je pa to kupovanje in prodajanje.“

„V preteklosti sem naglašal, da se turjezemske vlade pečajo z našimi narodnimi konvencijami, da vodijo narobe ameriško vladno politiko. One lahko slabo vplivajo na bodočnost naroda, ker vlada na naših političnih konvencijah tako avtonoma, da se ni treba ozirati na želje volilcev.“

Kongresnik Shall se hudoje, ker njegova resolucija lepo počiva na polici. Predsednik odseka je kongresnik Andrew iz Nebraska. In dokler se on ne gane, ne bo Shalova resolucija prišla tako hitro na dnevni red.

PROTIDELAVSKI PREDLOGI UBITI.

Springfield, Ill. — Zbornišni odsek je ubil dve predlogi, ki jih je priporočilo strokovno organizirano delavstvo. Proti predlogoma je glasovalo petnajst poslancev, za nju pa deset. Prva predloga je bila za odpravo sodnijskih prepovedi proti delavstvu, druga je pa določala, da se vrše vse obravnave zaradi razžaljenja sodišča pred porotniki, če razžaljenje sodišča izvira iz preloma sodnijske prepovedi.

Take odklonitve morajo končno spametovati delavstvo, da se mora organizirati politično in izvoliti svoje poslance v legislaturo, če hoče kaj doseči.

VREME.

Chicago in okolica: V soboto oblačno in gorko. Močni južni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 78, najnižja 60. Sonce izide ob 5:26, zaide ob 8:09.

— Eitel Hohenzollern, sin bivšega nemškega kaiserja, je zadnje dni stal pred sodiščem v Berlinu pod obtožbo, da je v tihotaplil 270.000 mark in 2000 nizozemskih goldinarjev iz Nemčije v Holandijo. Ekspirne je priznal krivdo in je bil kaznovan z globo 5000 mark.

ONE ŽIVILOM SO PADLE SAMO ZA DVA Odstotka, KAKO PA JE Z MEZ-DAMI?

Washington, D. C. — Biro za delavsko statistiko javlja, da so cene živilom na drobno padle samo za 2,7 odstotka v mesecu aprilu. Vstetih je 43 najpotrebnejših živilnih predmetov. Medtem pa kapitalisti znižujejo mezo od deset do 35 odstotkov! Torrej za en sam odstotek cenejšega življenja mora delavec dati več ko 15 odstotkov svoje meze! In to se imenuje povratak v normalne čase!!

ŽELEZNIŠKI INTERESI NA KRITIČNEM REŠETU.

SENATNI ODESK SKUŠA S PREISKAVO POSVETITI V PRIVATNO ŽELEZNIŠKO KONTROLO.

Pravo življenje pride v preiskavo, ko prične govoriti zastopniki delavstva.

Washington, D. C. — Senatni odsek za meddržavno trgovino je vzel bakljo iz rok železniškega delavskega odbora, da s preiskavo posveti v železniško afero. Delavstvo bo imelo zdaj priliko, da tam govori, kjer se sliši njegov glas in kjer ne bo ostal brez učinka. Preiskava bo mogoče trajala skozi vse poletje.

Železniške uprave so dobile besedo prve. Julius Kruttschmitt, predsednik južnega pacifičnega železniškega sistema, je prvi povedal v detaljih, kako stroški za človeško delavno moč priskajajo doli na strukturo lastništva transportacije. Daniel Willard, predsednik Baltimore & Ohio železniške družbe, poznan kot najbolj liberalen železniški ravnavatelj v ekonomskih zadevah, mu je sledil in argumentiral, da ne smejo biti pristojbine višje, kot jih lahko nosi promet. On ne verjame, če se zniža delavska meza, da bodo železnice rešene bankrotov. Njegovo upanje sloni na pomnožitvi trgovine in na sedanjih železniških pristojbinah za tovarno blago. Willard ne verjame, da se privatno lastništvo ohrani.

Frank Walsh kot pravni svetovalec in W. J. Lauck kot ekonomist za železniške uslužbenke sta bila uvedena v ponedeljek po predsedniku odseka senatorju Cummins, da stavi vprašanja na priče nasprotnih strank. Walsh je namignil, da bodo delavske strokovne organizacije zahtevale, da se predlože vsi fakti, ki se tičejo ekonomske in industrijske uprave železniške lastnine, da se lahko finančni polom železniških financ postavi pred dur, pred katere spada.

Pri sedanjem zaslišanju so bili navzoči odborniki železniške organizacije, ki so bili izgnani iz Arkansasa po organizirani in pijani drhali, podžgani od biznismenov in advokatov in nabrani z izrednim vlakom po mestih ob železnici. Tem odbornikom je, bilo obljubljeno, da bodo kmalu zaslišani.

Senator Cummins, avtor Esch-Cumminsove transportne postavke, vodi pri izpraševanju prič. Tudi senator Pomerene, ki je poznan, da ni naklonjen delavstvu, porabi precej časa z izpraševanjem. Senator Kellog iz Minnesote, navdušen zagovornik kompanijskih interesov, šepeta senatorju Poin-dexterju iz Washingtona, promovirajo protistavkovnih in protipuntarskih predlog, in gleda zelo ježno. Senator Stanley iz Kentuckyja se zanima za interese južnih razvalincev. Senator La Follette, o katerem se ve, da hitro zapopade delavsko stališče, se trudi, da ga drugi senatorji razumejo.

Kadar prideta v akcijo Walsh in Lauck, tedaj pride tudi življenje v preiskavo. Gledalci so opazili veliko razliko med zagovorniki železniške uprave in zagovorniki delavstva. Prvi so stari možje okoli šestdeset let, ki povprečno tehtajo po sto osemdeset funtov, zagovorniki delavstva so pa bolj mladi, živahni in vitki ljudje, ki hočejo razgaliti resnico v interesu dveh milijonov železničarjev.

PRIVATNI PARO-BRODNI INTERESI SO MEDNARODNI.

TO OTOŽBO JE IZREKEL PREDSEDNIK MORNARKE ORGANIZACIJE.

Svoje obtožbo podpira s razlogi in je pripravljen doprinesti še druge dokaze pri kongresni preiskavi.

Washington, D. C. (Laurence Todd, Fed. Press). — Andrew Furuseth, predsednik mornarske organizacije, je v imenu mornarske organizacije v Ameriki izrekel obtožbo, da je sedanji izpor mornarjev posledica velike zarote, razširjene po vsem svetu, da spode ameriško trgovsko mornarico z morja. Dalje obtožuje, da troški za povisano mezo niso v primeri z gustom in potratu v obratovanju plovbenega odbora več kot kaplja v škap vode. Po njegovem mnenju se bo to tudi kmalu dokazalo pred kongresnim odsekom.

Furusethova izjava, ki jo je napravil v soboto in a katero je naravnost izval Winthrop L. Marvin iz New Yorku, ravnatelja „Ameriškega parobrodnega društva“ in ravnatelja izpore, privede najbrž do kongresne preiskave. Marvin je proglasil Furusethovo izjavo, v kateri pravi, da je izpor ameriških mornarjev svetovna zarota in da se satire ameriška trgovska mornarica, kot „predrzo obrekovalje odgovornega vladnega departamenta in trgovske mornarice.“

Furuseth je v formalnem pismu kvotiral iz inkorporacijskih listin podjetniške organizacije International Shipping Federation Ltd., ki ima svoj glavni stan v Londonu in ki govori za najbolj važne maritimne narode v Evropi, takole:

“(2) Da se uvažujejo vsa vprašanja, ki se tičejo interesov plovbe in drugih obrti, ki so z njo v stiku, tako, kot se zdi potrebno za pospeševanje takih interesov.”

“(3) Da se doseže sprejem, izboljšanje, preklic, sprememba ali skrajšanje vseh postav, maritimnih pogodb, meze, navad in razmerja do takih obrti, katere se zde kompaniji, da se sprejmejo, poboljšajo, skrajšajo, ali spremenijo, ali da se upira, preprečuje in zoperstavi takim postavam, odločbam, odredbam, pravilom, navadam, mezam, ki se ji zde nasprotni interesom te obrti ali katerikoli njenemu departamentu.”

“(4) Da se odškodni vsaka oseba ali kompanija, ki je v plovbi ali drugi obrti, ki je v zvezi z njo, za izgube...”

Furuseth ponavlja obtožbo, da je American Protective and Indemnity asociacija mlajša sestra angleške federacije in da britska asociacija specielno polaga važnost na skupno delo vseh organizacij parobrodskih podjetnikov. On pravi, da evropejski parobrodni lastniki posebno napadajo ameriški mornarski zakon, kot ga napadajo ameriški parobrodni lastniki in da love v Britaniji in na Danskem mornarje, ki so v Ameriki zapustili ladje, opirajoč se na ameriški mornarski zakon.

Furuseth navaja še druge razloge, s katerimi dokazuje, da postoji mednarodna zveza privatnih parobrodskih interesov. Pri volji je predložiti kongresnemu odseku vsak čas dokaze za svoje trditve.

Strokovne organizacije bodo objavile v javnem pismu obtožbe, da je plovbeni odbor potratno izdal denar za potrebščine, postavila itd.

Niki železniške uprave in zagovorniki delavstva. Prvi so stari možje okoli šestdeset let, ki povprečno tehtajo po sto osemdeset funtov, zagovorniki delavstva so pa bolj mladi, živahni in vitki ljudje, ki hočejo razgaliti resnico v interesu dveh milijonov železničarjev.

PLAČILO ZA NAGRADO “DELAJSKIH PRIJATELJEV” DELAVSKI ZAKONI PO-RAŽENI.

Springfield, Ill. — Pravosodni odsek nižje legislaturne zbornice je v sredo pokopal predloge, za katere so se strokovne delavske unije v Illinoisu najbolj potegovali. Med temi predlogami sta predloga za odpravo sodnijskih prepovedi in predloga za porotne razprave v slučaju žaljenja sodišča, izvirajočega iz sodnijskih prepovedi ob času stavke.

STROKOVNE UNIJE ZA SOVJETSKO RUSIJO.

Senator France dokazuje, da Gompers nima podpore v svojih lastnih vrstah.

DELAVSTVO SE NE STRINJA S NJEGOVIM PROTIRUSKIM PROGRAMOM.

Washington, D. C. — (Federated Press). — Izvrševalni odbor Ameriške delavske federacije lahko vstaja v svoji opoziciji proti vsakemu vpostavljenju normalnih stikov med Združenimi državami in sovjetsko Rusijo zaradi nove oblike vlade, katero so ruski delavci ustanovili potom njihove revolucije, fakt je, da strokovno organizirano delavstvo v Ameriki ne podpira protiruskega programa, čigar oče je Gompers in njegovi prijatelji v eksekutivi A. F. of L.

Tako je dejal senator Joseph I. France iz Marylanda zastopniku Federated Pressa. Senator France, ki odputuje prihodnji teden v Rusijo, je izjavil sledeče glede akcije Gompersa in njegovih zavaznikov na seji eksekutivne Ameriške delavske federacije v Cincinnatiju, O.:

“Prepričan sem, da je ameriško delavstvo naklonjeno gibanju za vpostavljenje prijateljskih trgovinskih stikov z Rusijo in z vsemi drugimi narodi, kajti tako zahtevajo principi in modra taktika očetov naše vlade. Naš ruski program je slab, ker je protiameriški in krši najboljše ameriške tradicije. Načela, ki sta jih postavila Washington in Jefferson, zahtevajo, da kultiviramo prijateljstvo z vsemi državami. Resnica je, da pravno še ni v splošnem znano, da je Washington na temelju teh načel sprejel delegate francoske revolucionarne vlade ob času, ko je bila francoska revolucija na svojem višku in ko je po vsej Franciji divjal največji terorizem.”

Članstvo Ameriške delavske federacije, največje organizacije na svetu, ki je storila še veliko dobrega v Ameriki, ima jasne pojme o položaju v Rusiji. Imel sem čast dne 2. januarja t. l. govoriti veliki množici delavcev na Madison Square Garden v New Yorku, ki so se zbrali na poziv Ameriške delavske alijance za trgovino z Rusijo. Na tem shodu so bile sprejete resolucije za otvoritev trgovine z Rusijo.

Nedolgo potem so prišli prominentni predstavniki Ameriške delavske federacije pred senatni odsek za vnanje zadeve in zagovarjali trgovino z Rusijo. Med temi predstavniki so bili mr. Timothy Healy, predsednik Bratovščine kurjačev pri stalnih kotlih, mr. E. C. Davison, tajnik Mednarodne zveze strojnikov, mr. S. E. Beardsley od Mednarodne unije zlatarskih delavcev, mr. J. T. De Hunt od Bratovščine železniških in parniških klerkov in drugi.

Pred nekaj dnevi sem govoril na zboru strojnikov v Philadelphiji. Zbor je bil sklican izrečno z namenom, da se sprejme resolucija, ki izražala zahtevo za otvoritev trgovine z Rusijo. Končno sem bil gost pri večerji, ki je bila pripravljena mr. Johnstonu, enemu največjih državnikov v ameriškem delavskem gibanju, pred njegovim odhodom v Rusijo; odšel je v (Dalje na 3. strani.)

Amerika je odklonila vmešavanje v šlezki spor.

Državni tajnik Hughes je informiral Poljsko, da je šlezka afera evropska zadeva, za katero se Amerika ne briga. Lloyd George je zopet mahnil po Poljakihi in tudi po Francosih. Konflikt med Anglijo in Francijo zelo skrbi stare diplomate. Iz Berlina javljajo, da vataja v Šleziji prehaja v boljševiški stadij. Delavci so prisilili bogatine, da morajo — o groza! — pometati ceste.

Washington, D. C., 19. maja. — Poljska je apelirala na Združene države za podporo pri izravnanju spora glede Gornje Šlezije in državni tajnik Hughes je večerj zavrnil poljski apel. V odgovoru, ki je bil dostavljen poljskemu poslaniku Ljubomirskemu v Washingtonu, je državni tajnik informiral Poljsko, da ameriški zastopniki v Evropi ne bodo prisostvovali nobeni diskusiji, ki se tiče Gornje Šlezije; še več, niti najmanjšega mnenja ne bodo izrekli o tem vprašanju.

Hughes je pojasnil stališče Amerike, da je že stara tradicija, da se ameriška vlada ne vmešava v zadeve evropskega značaja. Vlada smatra, da je problem Gornje Šlezije čisto evropska stvar, s katero nima Amerika nič opraviti in Evropa naj jo sama reši kakor zna in more.

Zaeno z ameriškim odgovorom je bila objavljena poljska nota. Poljska vlada je v svojem apelu obtožila zavaznike, izvenzeli Francijo, da rešujejo šlezko vprašanje ne po principih pravičnosti, marveč na temelju materialnih interesov.

London, 19. maja. — Lloyd George, vnanirjen valed otrih napadov, ki loto nanj v francoskem časopisu, se je večerj zopet oglašil in pogovno mahnil po Poljakihi in obenem po francoskih listih. Dejal je, da ostane pri svojih besedah, ki jih je izrekel zadnji petek v angleški zbornici, namreč da so Poljaki kršili vernaljsko pogodbo, ker so se dvignili z orožjem v rokah proti izidu plebiscita. Poljske vstaje je treba položiti. Vprašanja Gornje Šlezije ne bo reševal Korfanti, temveč vrhovni svet. Otroci mirovne pogodbe (Poljska in druge nove države) ne smejo razbijati londévine po Evropi; nakreati jih je treba po prstih, drugače ne bo nikdar miru.

Glede izbruhov v francoskem časopisu je George rekel, da ni odgovoren za blodnje, ki jih pri-nášajo ti listi. Pariški časopis — je rekel — imajo navado, da proglasio vse za imperineno, kar ni njim po volji. Dalje je rekel, da so časopisje Anglije, Amerike in Italije popolnoma strinja z njegovo izjavo glede Poljske in to mu je prijetno zadoščenje, ker smatra, da je vsa ententa, razen Francije, na njegovi strani.

Nekatere tukajšnje diplomate zelo skrbi besedni dvoboj med Lloydom in Briandom zaradi Gornje Šlezije. Boje se preloma med Anglijo in Francijo in silih posledic. Diplomate so mnenja, da bi Britanija morala poslati svoje čete v Šlezijo, ker na ta način vzdržuje vero, da rabi vse svoje čete na Irskem in proti domačim revolucionarjem. Večerašnja izjava Lloyda Georgea se tolašči, kakor da je George hotel posvariti Brianda, da naj pazi, kaj bo danes govoril v francoskem parlamentu, ko bo odgovarjal na njegov zadnji govor. George je diplomatično namignil, da je Velika Britanija pripravljena vporabiti svojo floto, ako bo treba. London-ski listi so takoj izrabili ta migljaj in sporočili z debelimi naslovi: “Resno svarilo Franciji; ako Francozi še zdaj ne razumejo Lloyda Georgea, tedaj ne bodo razumeli nikogar več.”

Berlin, 19. maja. — Berlinaki listi javljajo, da vataja v Gornji Šleziji prehaja v boljševiški stadij. (Dalje na 3. strani.)

RUDARJI V ANGLIJI SE NOČEJO PODATI.

Železničarji in pristanični delavci nadaljujejo blokado proti inozemskemu promogu.

VLADA SE KASTONJ TRUDI S KOMPROMISNI PONUD-BAMI.

London, 19. maja. — Industri-jalni položaj v Angliji je nespremenjen a stališča stavkajočih rudarjev, dočim je dnevno slabši na vlado in kapitaliste.

Zastopniki lastnikov rudnikov so se vrnili v London in skušajo priti v dotiko z voditelji rudarjev, ampak do danes še ni bilo nobene konference. Rudniški lastniki konferirajo le s ministrom Hornejem, ki sastopa vlado v industrijalnem konfliktu. Večeraš je imel Homa dolg intervju s Lloyd-om Georgeom o položaju in potem je izjavil, da je vlada pripravljena za ponovno posredovanje med rudarji in lastniki rudnikov.

Špekulativni odborniki organiziranih železničarjev in transportnih delavcev so večerj sborovali dve uri. Njihovo sborovanje je bilo važno, ker so se posvetovali, dali se blokada rastelega tudi na olje iz inozemstva, s katerim tovarnarji nadomestujejo premog. C. T. Cramp, vodja železničarjev, je dejal po konferenci, da je boj kot proti olju mogoč, ako se ne bodo lastniki rudnikov kmalu podali.

LEOLJA IZJAVLJA, DA SE NE VTIKA V DELAVSKE BOJE.

St. Paul, Minn. — Odborniki Ameriške legije v St. Paulu so o-štili “Meščanske aleanco,” neko podjetniško organizacijo, ker je v nekem časnikem oglasu sdrušila legijo a takozvanim gibanjem za “odprto delavnico,” v katerem je povedano, da člani legije dela-jo kot stavkokaži na novem poštnem poslopu.

Stafford King, zapovednik legijske postaje št. 8, je pisal Georgeu Slegelu, tajniku “Delavske iz rokodelske zbornice,” v St. Paulu, pismo, v katerem pravi, da so izjave aleance navaden in jasen polems, da se unišijo prijateljski stiki med unijami in legijo.

Dr. A. A. Van Dyke, legislativni zastopnik legije je dejal, ko se je razgovarjal o oglasu “Meščanske aleance,” da se legija ne mara umekavati v kontroverzno glede odprte delavnice. Dejal je: “Mi nismo na nobeni strani kontro-verze. Oglas ni bil avtoriziran od nobenega odbornika legije, ki je absolutno v nasprotju z duhom v “Ameriški legiji.”

KAKO POŠTNI RAVNATELJ HAYS DRŽI BESEDO, DA NE BO VEČ OMEZBO!

New York, N. Y. — Poštni departement v Washingtonu je informiral izdajatelje tukajšnjega nemškega socialističnega dnevnika “New Yorker Volkszeitung”, da je bila številka lista z dne 4. maja ustavljena na pošti zaradi kršenja protipostiljonažnega zakona. Ko je list objavil to vest, je dostavil: “Generalni poštni rav-natelj Hays je že najmanj deset-krat izjavil, da ne bo posnemal Burlesona in vršil službe cenzorja za časopise.”

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se na vračajo.

Naročniki: Zedinjene države (izvan Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$4.50 na leto, \$2.25 na pol leta, \$1.15 na tri mesece, in za instantno \$2.50.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2987-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$4.50, and foreign countries \$5.00 per year.

Datum v obljubi je n. pr. (Marec 21-22) poleg vsakega imena in naslova posameznika, da vam je s tem časopisom poslano naročilo. Prosimo, da pravilno, da se vam ne ustavi list.

KDO JE GLAVNI HUIJSKAC PROTI DELAVSKIM STROKOVNIM ORGANIZACIJAM?

Edward J. McGrady, uslužbenec Ameriške delavske federacije je bil nedavno poslan v Springfield, Mass., da dožene zakaj je Moore Drop Forge kompanija naenkrat naznanila svojim tisoč organiziranim delavcem, da morajo zapustiti delavsko strokovno organizacijo in podpisati vsak poseben pogodb s kompanijo.

Preiskava je dognala sledeče: Kompanija je bila prisiljena lani iskati posojilo pri Union Trust kompaniji, podružnici Morganove bančne skupine. In ko je bilo treba letos plačati menjico, je bila kompanija obveščena, da lahko ponovi posojilo pod pogojem, če uvede odprto delavnico. Delavci so seveda zastavljali, ko kompanija ni hotela podpisati pogodbe.

Šmokavzarski listi taje, da postoji zarotniški dogovor za uničenje delavskih strokovnih organizacij in izjavljajo, da vsak podjetnik na svojo pest nastopa proti strokovnim delavskim organizacijam. Dokazi pa govore, da tam v Wall Streetu sede denarni mogotci, ki ukazujejo podjetnikom, kako naj ravnaajo z delavci.

Za denarne mogotce v Wall Streetu velja genio, če se podjetnik ne podvrže njih fermanu, tedaj mu odpovejo posojilo. Danes pa še ni noben podjetnik tako bogat, da bi lahko izhajal brez posojila, če v njegovi tovarni dela do tisoč delavcev. Tisočaki in tisočaki grado za sirovine in delavske mezde, predno je produkt dovršen, postavljen na trg in prodan. Dokler pa produkt ni prodan, mora iskati podjetnik posojilo pri denarnih mogotcih, ki mu diktirajo, kakšne razmere mora uvesti v svoji tovarni. Tako dobivajo denarni mogotci, ki imajo svoj glavni stan v Wall Streetu, kontrolo nad vso industrijo. Železniki in industrija je že zdavnaj pod njih diktaturo. Tako je z jeklarako industrijo in še marsikatero drugo.

Denarni mogotci v Wall Streetu pa ne raztezajo svoje kontrole le nad industrijo, ampak imajo tudi kontrolo nad farmerji. Ko je prišel lani prihajati poljski pridelek na trg, so denarni mogotci sklenili, da najprvo udarijo po farmerjih, kajti če se lotijo najprvo industrije, se lahko zgodi, da se zruši vsa njihova struktura, ker če nastane gospodarska panika, nihče ne ve, kje in kdaj preneha. In tako so diktirali prekupčevalcem in mešetarjem, da dobe posojilo le pod pogojem, če ponudijo farmerjem tako nizke cene za njih produkte, da farmerjem ne bo poplačan njih trud in stroški, ki so jih imeli, da so orali, sejali in želi, redili živino in opravljali druga potrebna dela.

To je tista nevidna vlada v Wall Streetu, ki hoče za vsako ceno ukazovati delavcu, za kakšno mezdo bo delal, in farmerju, po kakšni ceni bo prodajal produkte. In ker se organiziranim delavcem ne more ukazovati, za kakšno mezdo morajo delati in kakšne morajo biti delovne razmere v tovarnah, hočejo najprvo uničiti delavske strokovne organizacije.

Ce je delavska organizacija razbita, je lahka igra za denarne mogotce, da uklonijo delavce. Nездruženi delavci nimajo moči za skupen nastop za svoje interese, in kjer ni moči, je zmaga lahko za izkoriščevalce delavcev.

STROKOVNO ORGANIZIRANI DELAVCI SO PROTI PRODAJU ŠOLSKEGA SVETA.

V Chicagu j še nekaj šolskega sveta, ki še ni prišel grabežem v roke. Precej šolskega svet je bilo že prodanega, predno je bila sprejeta postava, da mora občinski svet odobriti vsako prodajo šolskega sveta.

Doli v mestu je še par parcel, ki so oddane v najem po pogodbi za devet in devetdeset let dnevnikoma "Tribune" in "Daily News", ki se dostikrat laskata ljudstvu kot njuna prijatelja, v resnici pa plačujeta zelo nizko najemnino. V mestecu Clearingu, ki se je pridružilo Chicagu, je še cela sekcijska šolskega sveta in semintje je še nekaj raztresenih parcel.

Po tem šolskem svetu stezajo prste zemljišni grabeži. Dobili bi ga radi po nizki ceni, da ga prodajajo z velikim profitom.

V legislaturi je bila zdaj predložena zakonska predloga, po kateri bo mogoče prodati šolski svet, ako tako skleneta dve tretjini šolskega sveta. Šolski svet v Chicagu

ni volilcem odgovoren za svoje zaključke, ker ga ne izvoli ljudstvo, ampak člane imenuje župan.

Zadeva je prišla na razpravo na seji Ameriške delavske federacije v Chicagu in federacija je sprejela oster protest proti predloženi predlogi, po kateri lahko šolski svet prodaja svet, če bo predloga sprejeta.

Večna čuječnost ni le predpogoj za ohranitev svobode, ampak je tudi potrebna, da se brezvestni grabeži ne polaste ljudske lastnine.

DOPISI.

Barborton, O. — Kot je razvidno iz detajliranega poročila upravnštva lista "Prosveta" seje število naročnikov v tujakšnji nasebini za časa tekmne pomnožilo za 35 novih naročnikov. Ako vpošteva razmere v tujakšnji nasebini, lahko smelo trdim, da je to število povsem dovoljno, in dokaz je tukaj, da so aritatorji v časa tekmne storili svojo dolžnost. Posebno pa nas je iznenadila sestra Jojipina Platnar. Kajti omenjena sestra ni le nadkrilila naših barbertonskih tekmovalcev, temveč je nadkrilila po številu nabranih svojih naročnikov tudi vse ostale tekmovalce v državi Ohio.

Sestra Platnar je nastopila pravo pot ter a tem podala vzgled ostalim članem društva "Triglav" da ni dovolj, da je ženska samo članica društva temveč je potreba tudi stopiti v boj, razumno da ne s puško v roki, temveč s uma avtilim mečem ter dramiti in spanja rojake in rojakinje, ki se tavajo v temi starega veka — v temi nevednosti. Društvo Triglav je pomnožno na take članice, kajti delo sestre Platnar je posebenja vredno: članice posnemajte jo!

"Prosveta" je danes odšla najbolj razširjenim slovenskim listom v tujakšnji nasebini; dobi se že malo hiš, da bi ne bilo naročnika, aicer pa to bi domostitje druge hiše, v kateri je po več naročnikov. Z razširjenjem Prosvete so pa ne širi samo izobrazba temveč se širijo tudi vrste članstva SNPP, ki šteje danes do 30,000 članov v obeh oddelkih, kar je v veliki meri zasluga Prosvete.

Povsem priznanja in vpoštevanja vredne pa je korak upravnštva odbora, ki je sklenil, da jednota plača do meseca \$1.50 za zdravniško preiskavo za vsakega novopristoplega člana ali članico v članski oddelek kakor tudi v mladinski oddelek za dobo treh mesecev, ki je končalo s 30. aprila PROSVETA Maj 18 Mrs Koshak lom.

Le žal, da je bila ta določena doba zelo kratka. Seveda so pri tem tudi vsa društva storila svojo dolžnost. Večja društva, kateri imajo močne svoje blaginje so se celo pomagale v kampanji s tem, da so plačevale pristopnino za novopristopne člane iz društvene blaginje. In k slednjim se prištevata tudi društvo "Triglav" št. 48. Vsekakor pa gre v tem oziru prvo priznanje društvu "Naprej" št. 5, ki je prvo napravilo posnemanja vreden korak. Ta mogočna veja Slovenske narodne podporne jednote je v resnici vedno v prvi vrsti za napredek članstva in jednote.

Značilen je pa tudi izraz gl. predsednika Vincent Cankarja, ki se glasi: "Naše delo pa še ni končano; delati moramo in agitirati toliko časa, dokler ne bo sleherni napredek Slovenec in Slovenka pod okriljem Slovenske narodne podporne jednote."

Uverjen sem pa, da bo prihodnja letna seja celokupnega gl. odbora napravila ter ukrenila še druge potrebne korake, da se bo kolikor mogoče olajšalo pristop novim kandidatom in kandidatkam, kar bo le v korist in napredek te, danes mogočne in sloveče Slovenske narodne podporne jednote. Kajti, ako je mogoče neki jednoti plačevati "bakšis" po dva dolarja za vsakega novega kandidata, kljub temu da ima še globoko lukajo za zakrpati, da bo solventna (pardon, pravijo, da je še nado solventna) — seveda, kadar bo, sedaj pa še ni, je gotovo, da je Slovenska narodna podpora jednota tisočkrat bolj zmogljiva plačati zdravniško preiskavo od novopristopnih kandidatov in kandidatk, ne da bi nastavila pri društvih nekatere tako svane "Haupt apfeljine", ki bi pobirali bakšis po dva dolarja ter potem kričali na vse grlo, kako slavna je jednota, ki plačuje bakšis. O takem koraku se mišliti ni pri Slovenski narodni podporni jednoti.

Ampak, kot sem že omenil sem pa vedno za to, da se olajša pristop v jednoto novim prosilec kolikor največ mogoče, ker brez vsakega širšega pojasnjevanja in razmotrivanja ni to nič drugega kot koristno za jednoto. — Martin Železnikar.

Johnston City, Ill. — Iz te nasebije bilo v zadnjem času precej dopisov. Vzrok temu je najbrže ta, ker se nahajamo na neprostovoljni počitnici, ker tujakšnji okoliški premogovniki obratujejo le s polževo hitrico, in tako imajo dopisniki precej časa za dopisovanje kakor tudi za čitanje.

Zelo se zanimam za dopise in še posebno pa za dopise iz tujakšnje nasebine in jih vedno zelo pazno prečitam. V Prosveti št. 110. sem opazil tudi dopis, v katerem je bilo poročano glede izida o tujakšnjih mestnih občinskih volitev. Dopisnik kritizira prejšnjega dopisnika, ki je tudi poročal o izidu tujakšnjih volitev, da je prodrla delavska kandidatna lista, kar je po mojem mnenju in kolikor sem jaz informiran o celi zadevi tudi resnica. Kajti bile sta samo dve stranki, republikanska in delavska (Labor Party). Dopisnik poroča, da je oče novozvoljenega župana demokrat. To je resnica; toda po tem he smemo soditi njegovega sina. Ako je bil n. pr. kak oče nepošten, ne moremo trditi da bo sin tudi, mogoče je sin največji poštenjak; ako je oče zapraviljivec, je lahko sin najbolj varčen človek; ako je oče nasebnjak, sin jo prav lahko najnaprednejša oseba; lahko je pa tudi ravno obratno. Poznam pa tudi ljudi, ki so bili največji naprednjaki in boritelji za izboljšanje razmer delavstva, pa so se prelevili in postali najzagrizenejši nasprotniki delavstva sploh. Torej, sina soditi po očetu, je največja napaka in je tudi nemogoče. Človeka se mora soditi po njegovi preteklosti in njegovih delih, in še tukaj se največkrat lahko zmoti.

Dopisnik A. S. je pa pozabil povedati, kaj je bil nasprotni kandidat. Povedal je samo, da je kandidiral na republikanski volilni listi in da je bankir, ki je zelo uljuden napram nam inozemcem. Povedano pa ni bilo, kake dobrote je že delil nam delavcem in posebno inozemcem, ko je bil župan. Jaz ga poznam že dobro vrsto let, toda nisem še opazil nobene posebne uljudnosti napram nam inozemskim delavcem, razun za časa volitev, kot je bil tudi sedaj slučaj. Ko je bilvi župan prevredel da je pri domačih izgrubil zaupanje in da ni pričakovati kakega posebnega števila glasov od svojih rojakov, se je obrnil za pomoč na inozemce, posebno še na Hrvate, da so agitirali za njega. Slišal sem, da je dajal denar za pijačo in tudi obljubil, da bo na dan volitev zvečer priredil veliko veselico ali zabavo, ako bo izvoljen. Ker pa ni bil izvoljen, pa tudi zabave ni bilo.

Dopisnik A. S. apelira na rojake, da naj se za prihodnje volitve bolje pripravimo, da ne bomo ogoljufani, kakor smo sedaj bili. Jaz ne vem, kako bi bili ogoljufani ali prevarani. Ako se sodi po gorji omenjenih zadevah da je oče demokrat, da je sin tudi. Pa če tudi je, mi nismo prav nič prevarani. Zakaj? Imeli smo jabolko, ki je na vides izgledalo zelo lepo, toda ko smo ga pričeli jesti, smo pa videli, da je gnilo. Sedaj pa i mamno drugo, ki ima tudi zelo lepo, ako ne še lepše kot prvo obliko in zunanost. Kako je pa znatraj, bomo pa videli v prihodnjosti. In ako bo tako kot je bilo prvo, bomo na istem mestu kot smo bili.

Priporočam, da naj se organiziramo politično in da naj se udeležimo številne seje. Toda dosega še nisem čul, da bi obdrževala kakšno politično organizacijo svoje seje, h kateri bi dopisnik pripadal. Ako pa ima republikanska

stranko za delovsko politično organizacijo, potem je pa bolje počešen, kot pa jaz in drugi delavci.

Svetujem mu, da bi pričel agitirati za ustanovitev socialističnega kluba, oziroma za socialistično stranko, ki v resnici zastopa delavske interese, in ko bo prišel čas za nominacijo kandidatov, postavimo kandidate, ki bodo v resnici delali v dobrobit delavstva, pa ne bo treba plačevati za glasove, ali pa pilo na račun delavstvu sovražnega kandidata. Pač pa bo sleherni agitiral in volil iz svojega prepričanja. — O. pasovalec.

Willard, Wis. — V tujakšnji nasebini so obiskali 22. aprila nepovabljeni gostje rojaka Frank Bombača pri belem dnevu, in so vse obrnili, da bi kaj našli. Toda njih prizadevanje je bilo brez uspeha. In oditi so morali brez plena. V spomin so pa natlačili polno slame v dimnik, najbrže z namenom, da bi se hiša vžgala, ko bi gospodinja naredila ogenj v peči. Toda naš vrli rojak je k sreči pravočasno opazil, kake "salame" se sušijo v dimniku in je pravočasno odstranil slamo iz dimnika. — Toda moje mnenje je, da ti nepoklicane niso bili nikoli oddaljeni, ampak iz domače okolice. Če se zve, kdo je bil, bo gotovo moral delati pokoro.

V zadnjem času je bilo precej dopisov iz tujakšnje nasebine. In nekaj tujakšnjih pobožnih mamie je prišlo do zaključka, da je bilo nekaj teh dopisov iz mojega zelnjaka: Jaz pa vsem tem odgovorim to, da kadar bodo čitali kak moj dopis, da bodo vsakokrat opazili pod dopisom tudi moje ime, ker se ga prav nič ne sramujem, in še pomnožno sem, da se tako pišem. — Karolina Zupančič.

Whitney, Pa. — V tujakšnji nasebini in sploh okoliščini počivamo že tretji mesec in še sedaj ne vemo, kdaj se nas bodo gospodje mgnuti, ki imajo kontrolo nad vsim umiliili in poklicali na delo. Najbrže prej ne, dokler ne bodo videli da bodo zopet lahko delali take profite, kot so jih že. Kajti oni se prav nič ne brigajo za delavce in njegovo družino, pa naj živijo in stradajo, kakor vedo in znajo. In kdo je vsemu temu krivi? Zelo veliko smo delavci sami, ker se tako malo brigamo za organizacijo, bodisi politično, strokovno in gospodarsko. Ko bi bili mi delavci tako dobro organizirani, kot so naši gospodje, ali mislite, da bi se upali sedaj nam metati iz tovarn in rudnikov na cesto? Ne, ker bi ne imeli take moči kot jo imajo sedaj.

Vsled tega se moramo delavci dobro organizirati in pripraviti se za bodoče volitve, da ne bomo dobili polni kot obljub in po volitvah pa zopet neprostovoljne počitnice v zvezi z draginjo.

Tujakšnji socialistični klub priredi 12. junija velik javni shod v Paytonu, Pa., v Slovenskem narodnem domu. Pričetek shoda ob četrti uri popoldne. Gl. govornik bo sodrug Anton Zornik iz Herminie, Pa., ki bo pojasnil pomen politične organizacije za delavce. Apelliram na vse rojake v tej nasebini in bližnji okolici, da se udeležijo tega shoda v opnem številu, da se seznanite s socialističnimi idejami. Socialistična stranka je edina politična organizacija, ki se bori za interese delavstva, za osvoboditev delavstva izpod meznega suženjstva. — Rojaki, še enkrat apelliram na vse, udeležite se tega shoda polnoštevilno! — John Arh.

Veliko število italijanskih socialistov se ni udeležilo volitev.

Rim, 19. maja. — Med volitev, ki se niso udeležili zadnjih parlamentarnih volitev, je bila več ko polovica socialistov in komunistov. Število oddanih glasov je presenetljivo majhno. V Rimu je glasovalo le 42 odstotkov pravilno vpisanih volitev, v Benetkah 55 odstotkov, v Florensi 72 odstotkov, v Bologni 40 in v Turinu 50 odstotkov. Značilno pa je, da je v Pisi volilo okrog tisoč anarhistov, ki niso še nikdar stopili na voliče. Zdi se, da so anarhisti zato volili, da pomagajo poraziti fašiste.

Fašisti so bili temeljito poraženi v Milano, Turinu, Florensi in Bologni. Komunisti bodo imeli deset do petnajst poslancev v novi zbornici, socialisti-centristi pa okrog 140. Natančen izid volitev bo uradno naznanjen jutri ali v soboto.

METEORITI.

Francozi so našli dva, na stopnicah, preproge in elevatorje. Kaj pa tisti gospodov, ki so za računali visoko stanarino ameriškim četam za streške jarke, ne bodo nič obdvalje?

Zdravjenje, bankirji in drugo. O kje so časi, ko so se družili prihranki slovenskih delavcev v privatni (ne državni) banki v New Yorku!

Združeni slovenskih jednot in zvez je krivica — za privatno (ne državno) banko. In če se privatni (ne državni) banki godi postena krivica — je to potem "krivica" za vse rojake v Ameriki. Tako trdi bančni organ.

Kadar članstvo organizacije odglašuje devet proti enemu za združenje in pogoje adruštve, in kadar se potem izvrši združenje po sprejetih pogojih, je to rop blagajne. Čudna je bankirska logika!

Ampak razumljiva! Pod tenko skorjo kameleonskega rojakoljubja in samopoklicanega vrhovnega čuvajstva "ljudskih pravic" se namreč skriva šilica, ki bi se samo za dolarje in cente v privatni (ne državni) banki. Ta šilica pa zmirom bolj hira in nkega dne, ko bodo napredne slovenske podporne organizacije združene v eni sami mogočni organizaciji, ki razširi in poveča svoj dnevnik — bo šilica nehala utripati.

Odtod čudna logika, odtod bolna jeza privatnega bankirja in bančnega organa.

Ako bi organizacije "mufale" svoje blaginje v privatno (ne državno) banko v New Yorku, bi bilo vriskanje, ne bi bilo jez. Tako pa je stek in klepanje z sobni — zaradi dolarjev, ki ne pridejo v privatno (ne državno) banko.

Sveti Voliva je neumen, ker se jezi zaradi prekratkih kifelj oziroma predolgih nog. Bedak naj moli, pa bo že Bog dal, da se podaljšajo kikelje ali skrežijo noge.

Tako naj stori tudi fašist Ksamiir, ki se hučuje nad kancelarjgrafom in katoličkanem Vošnjakom. Moli naj za božjo voljo, pa izgine kancelarjgraf iz ustave in dr. Vošnjak (kateremu je Marjina družba v Chicagu pred nekaj leti zadigals kadilo) se skesan vrne v levi.

Kakšni ste to svetniki, če ne znate moliti in ismoliti?

Glavni sedež opozicije proti združenju jednot in zvez je v New Yorku, ne pa v prizadetih nasebinah. Doma so samo oprede. Čimprej pride to spoznanje, tem bolje za člane.

Edisonova vprašanja.

Časopisje je razkrčalo, da ima Edison zelo težka vprašanja za prosilce službe v njegovi tovarni. Listi so se ponudili, da rešijo strašno uganko teh vprašanj. Nekaj popravkov ne bo škodilo. Na primer:

Odkod dobimo suhe alve? Od republikancev in demokratov tekom volilne kampanje.

Kdo je bil Paul Revere? Znamenit "nelojalec," ki se danes nahaja na črni listi stropocentnih lojalstev.

Kje je Goriška Slovenija in Koraja? To so dežele, ki so bile samoodločene z bajuneti entente demokracije. V tem trenutku so v pekl.

Kako se imenuje glavno mesto Pennsylvanije? United States Steel korporacija.

Kaj pomenijo glave? Črna ali boljševizem — prvo ali drugo.

Odkod dobimo sardine? Iz politične železnice.

Kdo je bil oče železnice? Korupejja.

Odkod dobimo volitve? Z ovcie, ki pridno zahajajo v cerkve. (Fašist Kazimir je še nestrle par tisoč funtov na leto.)

Kaj je razlika med trdim in mehkim premogom? Dobitek.

Imenuj tri močne strupe! Strinjajst točk, vojna za demokracijo in samoodločevanje.

Kje je Magdalenski zaliv? Tam, kjer je vedno bil odkar obstoji.

Iz česa delajo slavnike? Iz železa ne!

Kakšne barve je črna krava? — Zakaj črna krava žre zeleno travo in daje belo mleko in rumeno maslo?

Kdor pravilno odgovori na to vprašanje, dobi gumb za blaz.

K. T. S.

SENATOR KING IMA DELAV- CE NA PIKI.

Predložil je protistrajkovno pred-
logo.

Washington, D. C. — Senator King iz Utaha je predložil senatu protistrajkovno predlogo, ki daje moč, da se lahko zapleni premoženje strokovne delavske organizacije in njenih članov, da se krije odškodninska zahteva, ki jo predloži delavstvu sovražni podjetnik. Poleg pa predloga še določa pet tisoč dolarjev denarne globe in eno leto zapora kot kazni za grešnike.

Ta predloga je poznana pod "S 550" in je amandment k protistrajkovskemu zakonu. Besedilo se glasi, da je kazniv vsak dogovor, aranžma, seja, konferenca, sporazum ali zarota, ki je bila izvršena z namenom, da se omeji transportacija v trgovini katerekoli blaga ali pa v produkciji. Predloga je torej tako raztegljiva, da krije vsako stavko.

Ko je v predlogi povedano, kakšen namen ima, so naštevali kazni. Da se ta zakon izpolni, imajo zvezni okrožni sodniki pravico, da izdajo potrebno sodniško prepoved.

N. P. Alifas, predsednik 44. distrikta "Mednarodnega društva strojnikov", pravi, če bo ta predloga sprejeta, tedaj lahko delavstvu sovražni podjetniki najamejo advokate, ki bodo imeli nalogo, da hodijo okoli po deželi in iščejo ljudi, katere lahko zapletejo v take spore, da se lahko zapleni njih lastnina. Ta zakon ni drugače kot legalizacija konfiskacije delavske lastnine. Vsak državljan, pa naj bo še tako miroljuben, lahko pride nekega dne za omrežena okna, da dela tam pokoro, poleg mu pa še poberejo vse njegove prihranke.

King je poznan kot največji sovražnik delavstva. Pa saj ni čudo. On prihaja iz dežele mormonstva, iz dežele množestva, v kateri je mormonska cerkev največji kapitalist.

NAPADI PODJETNIKOV SE NISO OBNESELI V PENNSYL- VANIJU.

Strokovne organizacije so kljub
gonji pomnožile svoje članstvo.

Harrisburg, Pa. — Skozi zadnjih dvajset mesecev so privatni bizniški interesi napadali delavske strokovne organizacije, da jih zdrobe in uničijo. Pod geslom "odprte delavnice" so pričeli boj proti strokovno organiziranemu delavstvu. In kakšne uspehe so dosegli podjetniki?

C. F. Quinn, tajnik Ameriške delavske federacije za Pennsylvanijo, poroča, da se je članstvo Ameriške delavske federacije pomnožilo za pet in trideset tisoč članov in ustanovljenih je bilo 252 novih podružnic. Največ je pristopilo v organizacijo rudarjev in železničarjev.

James Maurer, predsednik federacije, je poročal, da namerava federacija ustanoviti dnevnik v angleščini v Pennsylvaniji. Sklad za ustanovitev dnevnika je precej močan.

PRIVATNI BIZNIŠKI INTERE- SI NA DELU V AV- STRALIJU.

Sydney, N. S. W. — Ladjegradništvo je postalo v Avstraliji nacionalizirana industrija. Vodi jo skupna vlada. Privatni bizniški interesi se zdaj trudijo, da pride ta industrija zopet v roke privatnih interesov. Kampanjo so pričeli v listih. V svoji kampanji se poslužujejo stare fraze, da je delo pod vladno kontrolo zelo drago, ker pomnožuje gradniške stroške in omejuje razvoj ladjegradništva. Poleg teh starih argumentov pa navajajo za delavce žaljiv argument, češ, da delavci postopajo in poležavajo pri delu.

Delavstvo ni seveda ostalo dolžno odgovora tem obrekovalcem. Strokovne organizacije pravijo v svoji izjavi, da naj pojasnijo privatni bizniški interesi, kako je mogoče, da delavci, ki so plačani od kosa, zaslužijo do sto dolarjev na teden, če lenarijo. Navadna minimalna tedenska mezda je nekaj nad dvajset dolarjev. Glede visokih gradniških stroškov pa povdarjajo delavske organizacije, da graditeljski troški niso nič višji kot v Veliki Britaniji in Ameriki.

Organizirano delavstvo naglaša, da morajo vse glavne industri-

je ostati trajno pod vladno kontrolo.

Pametni ljudje menijo, da se privatni bizniški interesi eede slabe po visokih profiitih, ki so jih vlekli iz ladjegradništva. Zdaj so ti profiti proci in zaradi tega so prišli privatni bizniški interesi z grdimi obrekovanji v javnost.

STIRJE ZAKONI PRIDEJO NA SPLOŠNO GLASOVANJE V NEBRASKI.

Omaha, Neb. — Stirje zakoni, proti katerim je bilo precej opozicije in ki so bili sprejeti v zadnjem legislaturnem zasedanju, pridejo na referendum, da ljudstvo s splošnim glasovanjem odloči o njih.

Zakoni so: Postava, ki prepoveduje razpostavljanje stavkovnih straž in ki je bila sprejeta, da se uničijo delavske strokovne organizacije. Zakon, ki prepoveduje ustanovitev nove banke, ako ni dokazano, da je zanjo nastala potreba. Ta zakon je bil sprejet, da se farmarjem onemogoči ustanovitev združnih bank. Postava, ki določa, da mora vsak volilec pri vpisavanju v volilni imenik naznaiti pod prisego, h kateri stranki spada. Ta postava ima namen vzeti lano Nestranske lige pravico do glasovanja, kajti okrajni pisar lahko odkloni vpis vsakega volilca, ki mu ne da dovoljnega odgovora. Četrty zakon določa nekatere spremembe v zakonu za primarne volitve.

ŽALOSTNE SO RAZMERE V JUŽNIH DRŽAVAH.

Washington, D. C. — Agentje finančnih podjetij, ki so se vrnili iz južnih držav, poročajo, da se širi "prostovoljna" peonaža po pokrajinah, v katerih sade toba in pridelujejo bombaž. Zamorci delajo na plantažah, na katerih jim niso obljubili najmanjše meze. Njih delo je plačano vsaki teden, toda ne v denarju, ampak dobe gotov odmerek korusne moke, fižola, sladkorja in prašičevega mesa.

Za take razmere delajo odgovornim terorizem kukuksklastov, cev in polom bombažnega trsa. Med zamorci se seveda pojavlja nemir. Belopoltniki ubijajo zamorce, zamorci se pa maščujejo s požigom. To so baje vsakdanji dogodki, čeprav o njih prav malo pride v javnost.

Krasne so res razmere v teh južnih državah, v katerih je ugnjezdna demokratska stranka že od nekdaj.

STAVBINSKI PODJETNIKI PRIHAJAJO POVSOD V OFENZIVO.

Oklahoma City, Okla. — Tu kajnjši organizirani stavbinski podjetniki so za znižanje meze in izjavljajo, da znižanje stopi v veljavo dne 10. junija.

Sestavili so novo mezdno lestvico in jo izročili organizacijam stavbinskih delavcev. Po tej lestvici se zniža meza na teden od \$6.50 do \$11. Največ hočejo vrtigati zidarjem, najmanj pa delavcem, ki zastavljajo plošče in druge izdelke iz marmora.

PIVOVARNA NI DOBILA SOD- NIJSKE PREPOVEDI.

Detroit, Mich. — Stroh Products kompanija se je obrnila na sodišče, da izpolnjuje sodniško prepoved proti svetu pivovarniških delavcev. Sodišče je petičije odklonilo. Stavka pivovarniških delavcev se nadaljuje v vseh podjetjih.

Pivovarniški delavci so v drugih mestih že dosegli lepe uspehe. Pokojanja se vrke v New Yorku, Pittsburghu in Bostonu. Pogodbe so bile sklenjene v Torontu, Hamiltonu in Waterlooju, Ont., Minneapolisu, Indianapolisu, La Crosse, Wis., Columbusu in Toledu, O.

NAJVIŠJI SODNIK JE UMRL.

Washington, D. C. — Edward Douglas White, predsednik najvišjega zveznega sodišča, je umrl. White je bil rojen v Louisiani leta 1845. Njegov oče in njegov stari oče sta bila tudi sodnika. Studiral je na jesuitnem učilišču v New Orleansu. V državljanski vojni je služil v armadi konfederacije, to je v armadi južnih držav, ki so hotele za vsako ceno ohraniti telesno sužnost. Kameje je postal plantažnik in je prideloval sladkorni trs. V politiko je vstopil v letu 1874, ko je postal

senator v legislaturi v Louisiani. V najvišje zvezno sodišče ga je imenoval predsednik Cleveland, ki je bil demokrat.

White je bil skozinski konzervativen.

BIVŠI FLORIDSKI GOVERNER OBTOŽEN PEONAŽE.

Pensacola, Fla. — Zvezna veleporota je obtožila Sidney J. Catta, bivšega floridskega governerja, peonaže. Obtožnica mu očita, da je prisilil dva zamorca, ko je za nju izposloval pomiloščenje, delati na njegovi farmi na zapadu Floride. Bivši governor je bil obtožen, da je sprejel sedem sto dolarjev za pomiloščenje nekega morilca, ki je bil obsojen v do smrtne ječe.

Rojaki v Chicagu! Ne pozabite na koncert "Save" prihodnje nedelje popoldne v dvorani C. S. P. S.

Iz delavskega sveta.

V Kanadi je bilo konec leta 1928 2918 strokovnih unij, ki so šteje 373,842 članov. Delavske strokovne organizacije v imenovanem letu narastle za 146 podružnic in 7000 članov.

Strokovne unije v San Diegu, Cal., so se evrsto postavile v bran proti kapitalističnemu napadu na zaprti delavnici. V krajevnem delavskem svetu je združenih 40 unij.

Pristaniščni delavci v Buenos Airesu so ponovno zastavkali. 2400 kuharjev v uniji št. 865 American Federation of Labor v Chicagu se je ločilo od federacije in stopilo v industrijalno unijo živinskih industrij.

Stavka tiskarskih delavcev v Philadelphiji še traja. Tiskarji ne odnehaajo od svojih zahtev za 44 ur dela v tednu.

Iovska delavska federacija je na svoji letni konvenciji v Port Dodge sklenila, da bo podpirala delavske kandidate pri volitvah za šolske odbornike. Na konvenciji je bila sprejeta resolucija, ki naglašala potrebo, da mora organizirano delavstvo kontrolirati šole.

Železniški trust v Kanadi je razveljavil vse mezdne pogodbe.

Združene socialistične stranke v Južni Afriki so na zboru, ki se je vrtil na velikonočno nedeljo v Johannesburgu, sklenile, da se pridružijo tretji internacionali. Stranke so sprejele vseh 21 točk komunistične internacionalne in izvolile dva delegata za tretji kongres v Moskvi. Delegata sta že dospela v Moskvo.

Iz Pariza poročajo, da bo tretja internacionala spremenila svojo taktiko napram socialističnim strankam v raznih državah in popustila pri pogojih za pristop.

STROKOVNE UNIJE ZA SOV- JETSKO RUSIJO.

(Nadaljevanje s 1. strani.) Rusijo v svrhu, da prouči razmere na licu mesta in pomore do otvoritve trgovine med ameriškim in ruskim ljudstvom. Prejel sem pisma mnogih unijskih odbornikov iz različnih krajev Amerike, ki odobravajo moje stališče za vpostavljanje trgovinskih vezi z Rusijo.

Ameriški delavci ne morejo razumeti, zakaj bi bili brez dela ravno zdaj, ko rusko ljudstvo potrebuje vsega, kar oni izdelujejo. Ameriški strojniki vedo, da Rusija potrebuje toliko strojev in strojniških popravil kolikor jih oni narede, ako bi obratovala vse tovarne s polno paro. Dalje vedo — česar tudi naši bankirji ne razumejo — da je Rusija najbogatija država v naravnih zakladih na svetu in da se mora najti pot, po kateri mora priti Rusija na ameriške trge za vse potrebne stvari in kupiti proti kreditu za svoje ogromno naravno bogastvo. Ameriško delavstvo zahteva, da ameriški državniki poiščejo način za produranje tistih stvari, ki jih Rusija najbolj potrebuje.

Vzile vsem oviram, ki stoje med našo vlado in kupčevanjem z Rusijo, so razmere, take, da silijo vpostavljanje trgovine v majhni meri. Tukaj je na primer poročilo, da je Amerika v problemu marcu poslala v Rusijo 791,000 parov moških in več ko 20,000 parov ženskih čevljev; to predstavlja 75 odstotkov naše izvozne trgovine s

čevlji. Domneva se, da Rusija rabi v tem momentu najmanj 40 milijonov parov čevljev in akorenj — to je toliko, da bi lahko vse naše čevljarke tovarne delale s polno silo, medtem ko danes mnoge počivajo že mence.

Rusija rabi železniški material — vagoni, lokomotive, tračnice itd. — poljedelske in rudniške stroje, razno poljedelsko orodje in žebelje ter nekatere sirovine, posebno bombaž.

Iz vsega tega zaključujem, da izjava izvrševalnega odbora Ameriške delavske federacije proti trgovini z Rusijo ne predstavlja stališča in želje članstva te organizacije.

AMERIKA JE ODKLONILA VMEŠEVANJE V SLEZENI SPOJ.

(Nadaljevanje s 1. strani.) dij. Korfanti in drugi poljski voditelji imajo dnevno manj kontrole nad insurgenti; na drugi strani je pa insurgentov vedno več. Čez nedeljo so dospeli v Slezijo velike čete dijakov in delavcev iz Poljske. Nove čete so prinesle orožje in municije s seboj.

"Vossische Zeitung" poroča, da je položaj v industrijalnih krajih Gornje Slezije enak situaciji v Rusiji prvo leto komunistične revolucije. Delavci so prisilili bogataške prebivalce, vstevši žene, da morajo pometati ceste in opravljati druga umazana (f) dela. Vstaki jemljejo bogatim avtomobile in jim rekvirirajo hiše ter plenijo živila in vino.

Lokalni guverlski boji med Poljaki in Nemci se nadaljujejo. Gogolin je že trikrat menjal gospodarja v zadnjih treh dneh. Nove čete prostovoljcev, ki pomagajo vatašem, prihajajo iz Varšave, Krakova in celo iz Lvova.

Nemški evlilisti so organizirali flotilo motornih čolnov na Odr, ki plave med Kozelom in Oppelnom. V čolnih prevažajo premoč, živila in municije.

Zdi se, da Nemčija ne bo invadirala Gornje Slezije s rednimi četami, pač pa namerava premagati poljske vataše z gospodarsko blokado. Takozvana "Korfantijska četa" ob Odr je popolnoma zaprta od nemške strani. Vlakci ne vozijo več čez to črto, in če vstaki ne dobe potrebnih živil iz Poljske, pridejo kmalu v velike stiske.

Pariz, 19. maja. — Francoska vlada ima načrt za avtonomno Gornjo Slezijo, ki bi tvorila nekakšno zajedno državičo med Nemčijo in Poljsko kakor je kotlina Saar ob novi francoski meji. To je menda zadnja karta, katero hoče igrati Francija, da prepreči prelom z Anglijo in odtrga Gornjo Slezijo Nemčiji.

NAZNANILO IN VABILO!

Sodanji lastnik "SLOVENSKE NARODNE DVORANE" na 18. ulici in Racine Ave., Chicago, Ill., naanjam glavnu občinstvu mesta in okolice, da bom dne 29. maja t. l. imel slovensko otvoritev novih prostorov prišenil ob dveh popoldnih. Na razpolago bo vsega dovolj. Za obilen posest se priporoča!

ANDREJ SPOLAR, lastnik.

POSESTVO NA PRODAJ.

Prodaja se hiša za dve družini, tri stavbišča (lote) 90x120, veranda, garaža za dva avtomobila in kokošnjak, vse je v najboljšem stanju. Cena \$7,000. Več se izve pri lastniku: 749 — 60th Ave., West Allis, Wis.

(May 20-21)

NAZNANILO IN VABILO.

Naanjam slovensko veseli, da nas je zavedno zapustil in po kratki bolezni za vedno zapel dal 3. maja 1921 naš dragi sinček, ostrioma brat

STEFAN KASER.

Pogreb se je vrtil dne 10. maja za katoličkim pokopališču v Racine, Pa. Pokojni je bil član društva "Slava" št. 282 SNFJ v Acosta, Pa. Nasa našljepa hvala vsem, ki so nam stali ob strani in nam pomagali v uri žalosti, posebno hvala društvenemu taj. M. Ogramu za oskrbo krasnega venca, katerega so podarili člani in vsaka hvala tudi botrom: Hvala našim sosedom A. Junce in Karol Mikolitu, ter soprobi M. Basi za pomoč, ki so jo nam nudili ob zadnji uri pokojnika, našljepa hvala vsem, ki so ga obiskali na svetiliškem odru in ga spremlili s krdelenimi ptički. Kalajski ostali: John in Ursula Zeksek, Star/M. Aloisii, Anna, Justina in Julija Zeksek, sestra, John in Mary, bratje.

V Acosta, Pa., dne 14. maja 1921.

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904.

GLAVNI STAN: 2857-28 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Podporna Jednota

Izhors. 17. Janja 1907 v drlavi Illinois.

Podporna Jednota

Izhors. 17. Janja 1907 v drlavi Illinois.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODESK:

Predsednik: Vlasco Calkins, podpredsednik: Anton Hecot, Box 140, Cantonburg, Pa. gl. tajnik: Matthew Turk, gl. tajnik: John Hecot, gl. tajnik: John Hecot, gl. tajnik: John Hecot.

FOROTNI ODESK:

John Underwood, predsednik, 400 Hay St., Springfield, Ill., Martin Zelenka, Box 278, Bartlett, Ohio, Jos. Radicki, Box 432, Smithton, Pa., Frank Sauer, 2300 Fraser Ave., Cleveland, Ohio, John Erman, 235 First St., La Salle, Ill.

BOLNIŠKI ODESK:

OSODNIJE OSODNIJE: Paul Berger, predsednik, 2857-28 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill. **VERODNO OSODNIJE:** Jos. Ambrosi, Box 235, Mazon, Pa. **ZAPADNO OSODNIJE:** Anton Hecot, Box 104, Green, Kans., na jugozapad. Leo Kukur, Box 245, Gilbert, Minn., na severozapad.

Nadzorni odbor:

Max Furevi, predsednik, 287 E. 140th St., Collingswood, Ohio, Jos. Ambrosi, 218 Plumer St., Evelyn, Minn., Peter Berni, 2123 S. Harding Ave., Chicago, Ill.

Tiskovni odbor:

Vlasco Calkins, John Underwood in Matt Furevi.

Zdravitveni odbor:

Predsednik: Frank Ash, 2124 E. Crawford Ave., Chicago, Ill. Jos. Trnka, Box 121, Lawrence, Pa. Jos. Oram, 242 Englewood, Detroit, Mich. Jos. Hecot, 1101 E. 28. St., Cleveland, Ohio. Mary Ulevic, 1544 So. Racine Ave., Chicago, Ill.

VERODNI ISRAVNI: Jos. F. Kura, 2325 So. Clair Ave., Cleveland, Ohio. **OSODNIJE OSODNIJE:** Jos. Ambrosi, Box 235, Mazon, Pa. **VERODNO OSODNIJE:** Jos. Ambrosi, Box 235, Mazon, Pa. **VERODNO OSODNIJE:** Jos. Ambrosi, Box 235, Mazon, Pa.

DR. J. V. GRAHEK
ZDRAVNIK.

Uradne ure so: 10:00 zjutraj do 2:30 popoldne.

943 E. Ohio Street

Telefon Cedar 2388

W. S. PITTSBURGH, PA.

DR. M. MILOJEVIĆ

preje vojaški zdravnik in volilni zdravnik delalne bolnišnice v Gradcu na Štajerskem.

417 Wood Street, PITTSBURGH, PA.

BAKRENE KOTLE

BAKRENE KOTLE izdelane iz najfinjšega bakra v velikosti od 6 galonov do 245.00; 6 galonov za \$50.00; 8 galonov za \$55.00 in 10 galonov za \$65.00 F. O. B. New York. (Vi plačate pošiljanske stroške). Pošljite denar s naročilom. Hitro pošljemo tudi posode za šišanje.

VICTORIA SUPPLY CO.,
754 Morris Bldg., New York, N. Y.

Zanesljivo in hitro

poskrbuje denarna ispladila v stari domovini in opravlja druge bančne posele

FRANK SAKSER STATE BANK
22 Cortlandt Street, New York, N. Y.

Rojaki, posluhajte se v vseh zadevah te slovenske banke, ki je pod stalnim nadzorstvom državnega urada in ima za varstvo \$100,000.00 glavnice in \$50,000.00 rezervnega zaklada.

Za FRANK SAKSER STATE BANK
Frank Sakser, predsednik.

Največja Slovenska Banka v Ameriki.

V 3 TEDNIH VAM POSLJEMO

Vai česar, ki ste ga namenili za svoje v svojo domovino

in v šestih tednih

biste prejeli lastnoročno podpisano potrdilo od prijateljske države.

Denar pošljamo po čustvenem burcu. Naše banka stoji pod državnim nadzorstvom in lahko nam lahko daste povratno svoj denar.

Predstavljamo vamso Hella (Hilario) in vse družino, ter vam pripelamo tidi svoje i starajo hujce. Imamo tudi puno (poco) in vse druge kar je potrebno za potovanje in Anancho v domovino in iz domovine v Ameriko. Piliče nam so pojedali v slovenskem jeziku.

Slovenic Immigrant Bank,
230 WEST 23rd STREET NEW YORK, N. Y.

Kapital \$100,000.00 Rez. zaklad \$30,000.00

